

ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสหวิชาชีพผ่านครอบครัวกรณีศึกษาต่อสมรรถนะวิชาชีพ*
THE EFFECT OF INTERPROFESSIONAL EDUCATION THROUGH FAMILY STUDY
ON PROFESSIONAL COMPETENCY

ผุสดี ก่อเจตีย์, ประกริต รัชวัตร และ จีราภรณ์ ชื่นฉ่ำ

Pudsadee Korjedee, Pragrit Rachawat, and Jeeraporn Chuenchum

คณะพยาบาลศาสตร์สถาบันพระบรมราชชนก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี

Faculty of Nursing Praboromarajchanok Institute Borommarajonani College of Nursing

Email: pusadee@bcns.ac.th, pragrit@bcns.ac.th, and jeeraporn@bcns.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง วัดดูประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสหวิชาชีพในนักศึกษพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี และนักศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต ศูนย์แพทย์โรงพยาบาลสระบุรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเพื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะสหวิชาชีพ ก่อน และหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี และนักศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต ศูนย์แพทย์โรงพยาบาลสระบุรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 38 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินสมรรถนะสหวิชาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผ่านผู้ทรงวุฒิ 3 ท่านและความเชื่อมั่น โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.85 เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง 1 ธันวาคม 2562 ถึงวันที่ 30 พฤษภาคม 2563 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบที่เป็น t-test

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีระดับสมรรถนะสหวิชาชีพทั้ง 5 ด้าน ก่อนการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะสหวิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.87$ และหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพ นักศึกษามีระดับสมรรถนะสหวิชาชีพทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะสหวิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.77$) และเมื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะสหวิชาชีพ ก่อน-หลังการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพ พบว่านักศึกษามีระดับสมรรถนะสหวิชาชีพหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพ แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ดังนั้นจึงควรจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพ (IPE) โดยให้นักศึกษพยาบาลได้ฝึกปฏิบัติงาน และเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับนักศึกษาสาขาสุขภาพวิชาชีพอื่น ๆ เช่น กายภาพ เภสัชกร แพทย์แผนไทย

คำสำคัญ: สมรรถนะสหวิชาชีพ; การจัดการเรียนรู้แบบสหวิชาชีพ; นักศึกษพยาบาล

ABSTRACT

This study is a Quasi-experimental research with a one-group, pre-post test design. The study objective was to study the effect of interprofessional education among nursing students in the Bachelor of Nursing program, Boromarajonani College of Nursing, Saraburi and medicine students at the medical center of Saraburi hospital, Thammasat University and to compare the level of multidisciplinary competence before and after the interprofessional education. The sample group were nursing students in the Bachelor of Nursing program, Boromarajonani College of Nursing, Saraburi and medicine students at the medical center of Saraburi hospital, Thammasat University. The samples consisted of 38 subjects. Data were collected by using a professional competency assessment form, which were validated by 3 experts and tested for the Cronbach's alpha reliability coefficient Data were collected between 1 December 2019 up to 30 May 2020. Data were analyzed by using descriptive statistics and the paired t-test

The results showed that the students' level of interprofessional competencies in all 5 parts before participating in IPE was at a moderate level. The average interprofessional competency level was moderate ($M=2.87$). After participating in IPE, the students had a high level of the interprofessional competencies in all 5 parts and the average level of the interprofessional competencies as a whole was at a high level ($M=4.77$). In the comparisons before and after participating in the IPE, the participants had a higher level of interprofessional competency after participating in the IPE program more than before participating in the IPE, in which statistical showed differences at the .000 level. Thus, Interprofessional education (IPE) should be provided for nursing students to practice and learn with other health professions such as physiotherapist, pharmacist, and Thai traditional doctor.

Keywords; Professional competency; Interprofessional Education (IPE); Nursing student

บทนำ

ปัจจุบันการทำงานเพื่อตอบสนองต่อปัญหา และความต้องการทางสุขภาพของประชาชนไม่สามารถดำเนินการด้วยวิชาชีพเดียวต้องการการดำเนินงานร่วมกันจากสหวิชาชีพเป็นการทำงานเป็นทีมสุขภาพจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และคุณภาพในการดำเนินการดูแลแก้ไขปัญหาสุขภาพประชาชน การจัดการศึกษาแบบสหวิชาชีพ จัดเป็นแนวทางของการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งหวังให้นักศึกษาในกลุ่มวิชาชีพสุขภาพที่สำเร็จการศึกษาแล้วมีความสามารถในการทำงานร่วมกับทีมบุคลากรวิชาชีพอื่นได้ การเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างเครือข่ายทำงาน เกิดการสร้างเครือข่ายร่วมกับชุมชน ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจด้านทักษะวิชาชีพ การสื่อสารสหวิชาชีพ มีจริยธรรมการให้เกียรติ และเป็นธรรมส่งผลให้ผู้ป่วยที่รับบริการได้รับกระบวนการบริการสุขภาพที่ดี และมีผลลัพธ์ทางสุขภาพที่ดีขึ้น

การเรียนแบบสหวิชาชีพ (Interprofessional education, IPE) เป็นวิธีการเรียนที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการแบ่งปันความรู้ทักษะเสริมสร้างความเข้าใจ และความร่วมมือทั้งในด้านการศึกษา การทำงานและการวิจัยร่วมกันระหว่างวิชาชีพ และช่วยเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทำงานแบบสหวิชาชีพซึ่งเป็นวิธีทำงานที่เหมาะสมสำหรับการดูแลปัญหาสุขภาพของประชากรในอนาคตโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่มีปัญหาซับซ้อน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพนั้นได้ถูกนำไปใช้ในหลากหลายประเทศโดยมีวิธีเริ่มต้นและวิธีการดำเนินการในระดับปฏิบัติการในสถานที่ปฏิบัติงานในชุมชน และการดำเนินนโยบายระดับชาติ และระดับสถาบันการศึกษา สมรรถนะสหสาขาวิชาชีพ มีองค์ประกอบหลักสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1. สมรรถนะด้านจริยธรรมและค่านิยมร่วมกัน 2. สมรรถนะด้านบทบาทและความรับผิดชอบ 3. สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ 4. สมรรถนะด้านการเรียนรู้ และสะท้อนย้อนคิด และ 5. สมรรถนะด้านการสื่อสาร สอดคล้องกับสมรรถนะวิชาชีพโดยสภาการพยาบาลได้กำหนดให้บัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะด้านจริยธรรม การปฏิบัติการพยาบาล คุณลักษณะเชิงวิชาชีพ ภาวะผู้นำ การสื่อสาร และสัมพันธภาพ ซึ่งแพทย์สภากำหนดสมรรถนะของแพทยศาสตรบัณฑิตต้องมีความรู้ความสามารถในด้านการสร้างเสริมสุขภาพ และบทบาทของสหวิชาชีพ และสหสาขาจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะกำลังคนของประเทศไทยที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 - 2579 ได้กำหนดสมรรถนะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ

การพยาบาลครอบครัว เป็นการดูแลครอบครัวซึ่งต้องเข้าใจปัญหา และปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพ ครอบครัวการพยาบาลครอบครัวมีบทบาทที่สำคัญในเสริมสร้างศักยภาพสมาชิกในการดูแลครอบครัวโดยเน้นการส่งเสริมให้ครอบครัวดูแลตนเองได้พยาบาลใช้กระบวนการพยาบาลครอบครัวเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินการกระบวนการพยาบาลครอบครัวประกอบด้วยการรวบรวมข้อมูลใช้เครื่องมือ INHOMESSS ของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวเพื่อประเมินสุขภาพครอบครัวการวินิจฉัยปัญหา และความต้องการของครอบครัวแบบองค์รวม การวางแผนการสร้างเสริม และป้องกันปัญหาสุขภาพครอบครัว และประเมินผลการพยาบาลครอบครัวโดยให้ครอบครัวมีส่วนร่วม การเยี่ยมบ้านเป็นการพยาบาลที่ทำให้พยาบาลเห็นสภาพจริงของครอบครัวเข้าใจบริบทและวิถีการดำเนินชีวิตของครอบครัวซึ่งมีผลต่อสุขภาพครอบครัว และแนวทางการวางแผนช่วยเหลือสภาการพยาบาลได้กำหนดเกณฑ์คุณภาพการเยี่ยมบ้านโดยทีมสหวิชาชีพมีการทำงานเป็น

ทีมสมาชิกทีมเยี่ยมบ้านมีความสามารถในการจัดการดูแลสุขภาพผู้ป่วยที่บ้านได้อย่างเหมาะสม

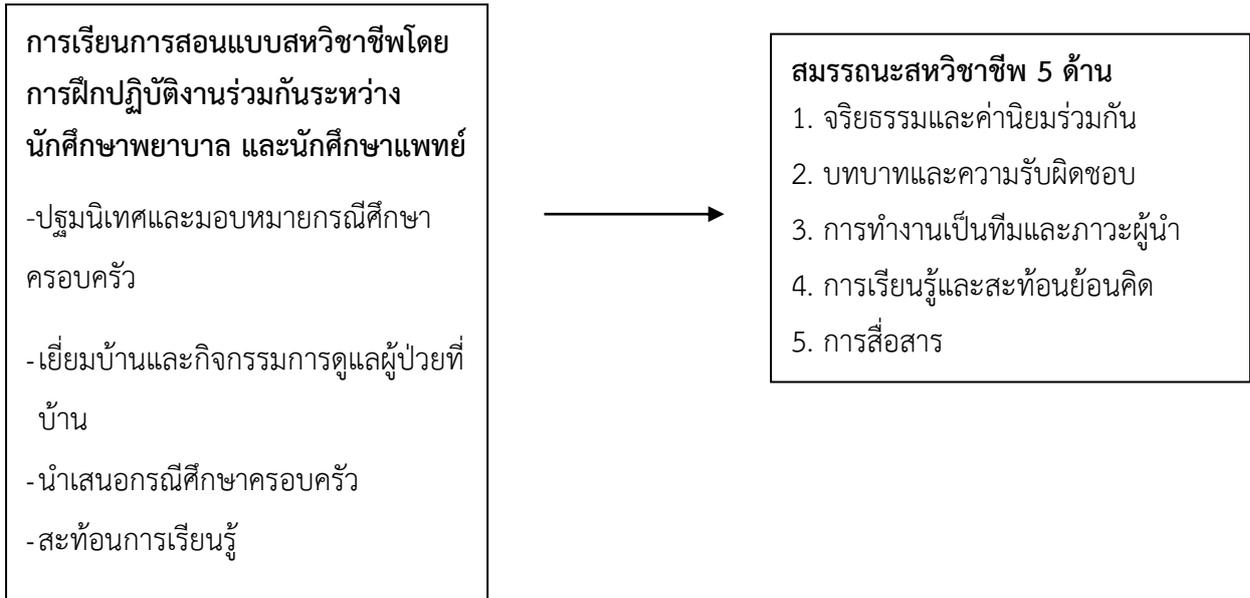
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี มีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตพยาบาลศาสตร์ที่ตอบสนองความต้องการของสังคม และชุมชน จากผลประเมินตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF:HEd) ที่ผ่านมาพบว่านักศึกษา ยังพร้อมในการแสดงความสามารถทำงานเป็นทีมทำงานร่วมกับสาขาวิชาชีพอื่นๆ โดยเฉพาะวิชาชีพแพทย์ นักศึกษาจะมีความกล้า และไม่กล้าสื่อสารกับแพทย์ นักศึกษามีระดับคะแนนด้านทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ และความสามารถสื่อสารเพื่อให้ผู้รับบริการอยู่ในระดับปานกลาง วิทยาลัยฯ มีการออกแบบการจัดการเรียนการสอน และกลวิธีการสอนภาคปฏิบัติที่หลากหลาย เช่น การสอน ทางคลินิก การสาธิต การอภิปรายกรณีศึกษาแต่ยังไม่มีการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ (IPE) ที่เป็นรูปแบบชัดเจน ซึ่งการศึกษาของสายฝนและคณะ พบว่ากิจกรรมการเยี่ยมบ้านเป็นรูปแบบการเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างวิชาชีพทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบตามสาขาวิชาชีพ การ เคารพสาขาวิชาชีพอื่น การทำงานเป็นทีม มีภาวะผู้นำ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพกับผู้ ร่วมทีมและการยอมรับฟังความต้องการของผู้ป่วย ดังนั้นผู้วิจัย และคณะจึงสนใจในการศึกษาผลของการ จัดการเรียนรู้แบบสหวิชาชีพในนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราช ชนนี สระบุรี และนักศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิตศูนย์แพทย์โรงพยาบาลสระบุรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อ เป็นรูปแบบการเรียนแบบสหวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาลให้มีสมรรถนะในการทำงานร่วมกับสาขาวิชาชีพ ผ่านการประสบการณ์ฝึกปฏิบัติร่วมกันกับนักศึกษาแพทย์ และอาจารย์แพทย์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสหวิชาชีพในนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศา สตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี และนักศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต ศูนย์แพทย์ โรงพยาบาลสระบุรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. เปรียบเทียบระดับสมรรถนะสหวิชาชีพ ก่อน - หลังการจัดการเรียนการสอนแบบสห วิชาชีพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้ใช้กรอบแนวคิดการจัดการศึกษาแบบสหวิชาชีพของประเทศไทยซึ่งพัฒนามา จากแนวทางปฏิรูปการจัดการศึกษาของกำลังคนด้านสุขภาพขององค์การอนามัยโลก ปี 2553 โดยการจัด การศึกษาแบบสหวิชาชีพจากการจัดให้ผู้เรียนจากสองวิชาชีพขึ้นไปได้เรียนรู้เกี่ยวกับ เรียนรู้จาก และเรียนรู้ ร่วมกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาผลลัพธ์ทางด้านสุขภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี จำนวน 107 คน และนักศึกษาหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ศูนย์แพทย์โรงพยาบาลสระบุรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 30 คน ปีการศึกษา 2562

ตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี จำนวน 30 คน และนักศึกษาหลักสูตร แพทยศาสตรบัณฑิต ศูนย์แพทย์โรงพยาบาลสระบุรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 8 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 38 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยเป็นนักศึกษาที่หมุนเวียนเข้ามาเรียนวิชาปฏิบัติการครอบครัวชุมชนที่กลุ่มงานการพยาบาลชุมชนโรงพยาบาลสระบุรี ในระหว่าง 1 ธันวาคม 2562 ถึงวันที่ 30 พฤษภาคม 2563

เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าศึกษาต้องเป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี ที่เรียนวิชาปฏิบัติการครอบครัวชุมชน1 และเป็นนักศึกษาหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตศูนย์แพทย์โรงพยาบาลสระบุรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เรียนวิชาคลินิกเวชศาสตร์ครอบครัวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบทุกครั้งนักศึกษาที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบทุกครั้งจะถูกคัดออก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินสมรรถนะสหวิชาชีพซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นโดยใช้แนวทางและหลักการการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพ (Interprofessional Education, IPE) ของคณะอนุกรรมการศึกษาแบบสหวิชาชีพ

เครื่องมือประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และประสบการณ์การทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 2 สมรรถนะสหวิชาชีพ 5 ด้าน ได้แก่ 1. จริยธรรมและค่านิยมร่วมกัน 2. บทบาทและความรับผิดชอบ 3. การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ 4. การเรียนรู้และสะท้อนย้อนคิด และ 5. การสื่อสาร จำนวน 11 ข้อ โดยแบ่งระดับสมรรถนะวิชาชีพ เป็น 5 ระดับ ซึ่งการแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยแบ่งระดับสมรรถนะวิชาชีพ ดังนี้

- 1.00-1.50 = สมรรถนะวิชาชีพระดับน้อยที่สุด
- 1.51-2.50 = สมรรถนะวิชาชีพระดับน้อย
- 2.51-3.50 = สมรรถนะวิชาชีพระดับปานกลาง
- 3.51-4.50 = สมรรถนะวิชาชีพระดับดี
- 4.51-5.00 = สมรรถนะวิชาชีพระดับดีมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยแบบสอบถามได้ผ่านการพิจารณาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 3 คน และนำไปทดสอบความเชื่อมั่นของแบบประเมินสมรรถนะสหวิชาชีพกับนักศึกษาที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเตรียมก่อนดำเนินการโดยประสานงานกับคณะแพทยเวชศาสตร์ครอบครัวในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน มีการจัดประชุม เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพกับอาจารย์พี่เลี้ยงที่เกี่ยวข้องได้แก่ อาจารย์แพทย์ และอาจารย์พยาบาล จัดดำเนินการฝึกภาคปฏิบัติโดยแบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 6 - 8 คน แบบคละวิชาชีพ และมอบหมายให้ร่วมกันศึกษาครอบครัว 1 ครอบครัว โดยช่วยกันรวบรวมประวัติ ตรวจประเมิน วางเป้าหมาย และแผนการดูแล โดยมีอาจารย์พยาบาล อาจารย์แพทย์ร่วมสอนเป็นผู้สังเกตการณ์ประจำกลุ่มโดยการเรียนรู้ร่วมกันโดยตัวแทนนักศึกษาของแต่ละกลุ่มสาขาวิชาชีพนำเสนอรายงานกรณีศึกษาโดยมีอาจารย์พยาบาล อาจารย์แพทย์เป็นผู้สังเกตการณ์ให้ข้อมูลสะท้อนกลับในด้านกระบวนการกลุ่ม และด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์ของนักศึกษา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาแพทย์ และนักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมกิจกรรมในการประเมินสมรรถนะสหวิชาชีพของตนเองก่อน - หลังเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้แบบประเมินสมรรถนะสหวิชาชีพ และเก็บข้อมูลจากอาจารย์พยาบาล และอาจารย์แพทย์ในการประเมินสมรรถนะสหวิชาชีพของนักศึกษาโดยใช้แบบประเมินสมรรถนะสหวิชาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพรรณนาในการเสนอข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ paired t test เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะสหวิชาชีพก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี ตามเอกสาร EC1-008/2562 ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2562 พิจารณาด้านจริยธรรม และเห็นชอบก่อนดำเนินการในการวิจัยมีการชี้แจงข้อมูลก่อนเซ็นยินยอมเข้าร่วมวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติแบบเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณะ แพทยศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน และเป็นนักศึกษาหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จำนวน 8 คน อายุเฉลี่ย 20.87 ± 0.81 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 32 คน (84.2%) เพศชาย 6 คน (15.8%) นักศึกษาจำนวน 36 คน (94.7%) เคยมีประสบการณ์การทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ ได้แก่ แพทย์ (63.2%) พยาบาล (86.8%) เทคนิคการแพทย์ (7.9%) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข (42.1%) อาสาสมัครสาธารณสุขและบุคลากรในชุมชน (50.0%) และนักโภชนาการ (13.2%) ส่วนใหญ่นักศึกษาเคยมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับวิชาพยาบาล **ดังตารางที่ 1**

นักศึกษาประเมินตนเองมีระดับสมรรถนะสหวิชาชีพรายด้านทั้ง 5 ด้าน ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนแบบสหวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะสหวิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.87$, $SD=0.15$) และภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนแบบสหวิชาชีพพบว่านักศึกษาประเมินตนเองมีระดับสมรรถนะสหวิชาชีพ ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะสหวิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.77$, $SD=0.19$) **ดังตารางที่ 2**

เมื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะสหวิชาชีพรายด้านจากการประเมินตนเองของนักศึกษา ก่อน - หลัง พบว่านักศึกษามีระดับสมรรถนะสหวิชาชีพหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพ แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 **ดังตารางที่ 3** และอาจารย์ประเมินนักศึกษาภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนแบบสหวิชาชีพพบว่ามีค่าเฉลี่ยของสมรรถนะสหวิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.75$, $SD=0.20$) **ดังตารางที่ 4**

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(n=38)	ค่าเฉลี่ย/ร้อยละ
อายุ	38	20.87±.81
เพศ		
ชาย	6	15.8 %
หญิง	32	84.2 %
ประสบการณ์การทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ		
ไม่เคย	2	5.3 %
เคย	36	94.7 %
-แพทย์	24	63.2 %
-พยาบาล	33	86.8 %
-เทคนิคการแพทย์	3	7.9 %
-เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	16	42.1 %
-อาสาสมัครสาธารณสุข	19	50.0 %
และบุคคลในชุมชน		
-นักโภชนาการ	5	13.2 %

ตารางที่ 2 ระดับสมรรถนะสหวิชาชีพรายด้านจากการประเมินตนเองของนักศึกษา ก่อน-หลัง การจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพ (n=38)

รายด้านของสมรรถนะ สหวิชาชีพ	นักศึกษาพยาบาลประเมินตนเอง					ระดับ สมรรถนะ
	ก่อน		ระดับ สมรรถนะ	หลัง		
	M	SD		M	SD	
1.จริยธรรมและค่านิยมร่วมกัน	3.18	0.39	ปานกลาง	4.95	.23	ดีมาก
2.บทบาทและความรับผิดชอบ	3.07	0.24	ปานกลาง	4.58	.46	ดีมาก
3.การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ	2.89	0.18	ปานกลาง	4.67	.36	ดีมาก
4.การเรียนรู้และการสะท้อนย้อนคิด	2.96	0.14	ปานกลาง	4.75	.26	ดีมาก
5.การสื่อสาร	2.28	0.41	น้อย	4.89	.24	ดีมาก

ภาพรวม 2.87 0.15 ปานกลาง 4.77 .19 ดีมาก

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบสมรรถนะสหวิชาชีพทางด้านจากการประเมินตนเองของนักศึกษา ก่อน-หลัง การจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพ (n=38)

รายด้านของสมรรถนะสหวิชาชีพ	ก่อน		หลัง		t	p
	M	SD	M	SD		
1.จริยธรรมและค่านิยมร่วมกัน	3.18	0.39	4.95	.23	-25.23	.000
2.บทบาทและความรับผิดชอบ	3.07	0.24	4.58	.46	-16.56	.000
3.การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ	2.89	0.18	4.67	.36	-26.18	.000
4.การเรียนรู้และการสะท้อนย้อนคิด	2.96	0.14	4.75	.26	-37.51	.000
5.การสื่อสาร	2.28	0.41	4.89	.24	-36.55	.000
ภาพรวม	2.87	0.15	4.77	.19	-45.93	.000

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยของสมรรถนะสหวิชาชีพทางด้านจากการประเมินของอาจารย์ (n=38)

รายด้านของสมรรถนะสหวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	SD	ระดับสมรรถนะ
1.จริยธรรมและค่านิยมร่วมกัน	4.95	0.23	ดีมาก
2.บทบาทและความรับผิดชอบ	4.67	0.47	ดีมาก
3.การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ	4.61	0.45	ดีมาก
4.การเรียนรู้และการสะท้อนย้อนคิด	4.74	0.40	ดีมาก
5.การสื่อสาร	4.78	0.42	ดีมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การประเมินตนเองของนักศึกษาพบว่าสมรรถนะสหวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี และเป็นนักศึกษาหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ศูนย์แพทย์โรงพยาบาลสระบุรีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพมีระดับสมรรถนะทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อติญาณ์ และคณะ ประเมินความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างทีมสหวิชาชีพของนักศึกษา 3 คณะ ได้แก่พยาบาล

สาธารณสุข และทันตสาธารณสุขศาสตร์ พบว่ามีสมรรถนะสหวิชาชีพพระดับปานกลาง และหลังจากนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบสหวิชาชีพ พบว่าระดับสมรรถนะสหวิชาชีพสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบสหวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรการสอนของสถาบันพระบรมราชชนกสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ยังไม่มีเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพโดยตรง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติให้มีการเยี่ยมบ้าน และดูแลผู้ป่วยที่บ้านร่วมกันระหว่างนักศึกษายาบาล และนักศึกษาแพทย์ช่วยเพิ่มสมรรถนะในการสื่อสารอย่างมากให้แก่นักศึกษา

นักศึกษาประเมินตนเองได้สอดคล้องกับผลการประเมินของอาจารย์ซึ่งประเมินว่าสมรรถนะสหวิชาชีพของนักศึกษาทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับดีมาก และสมรรถนะด้านจริยธรรม และค่านิยมร่วมกันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดนักศึกษาประเมินตนเองมีระดับสมรรถนะสหวิชาชีพน้อยที่สุดในด้านบทบาท และความรับผิดชอบไม่สอดคล้องกับผลการประเมินจากอาจารย์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสมรรถนะที่น้อยที่สุดในด้านการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำนักศึกษาสะท้อนการเรียนรู้ ได้รับการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมความรู้เพิ่มขึ้นในประเด็นการเรียนรู้เรื่องยาจากอาจารย์แพทย์ และนักศึกษาแพทย์การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติงานก่อให้เกิดการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีมีการพัฒนาสมรรถนะสหวิชาชีพด้านการทำงานเป็นทีม และการสื่อสารภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเยี่ยมบ้านทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการสื่อสาร มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ นักศึกษามีความพึงพอใจ และรู้สึกมีคุณค่าในการดูแลผู้ป่วยร่วมกัน “เป็นประสบการณ์ที่ดี คุ่มค่ามาก” “สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับนักศึกษาแพทย์ และทีมอาจารย์หมอ ในการเยี่ยมบ้านครั้งนี้” “ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการconferenceกับนักศึกษาแพทย์ และอาจารย์แพทย์”

ผลการประเมินตนเองของนักศึกษาหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพมีระดับสมรรถนะทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อติญาณ์ และคณะ และชญญมลและคณะ ที่พบว่าหลังจากนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบสหวิชาชีพแล้วมีสมรรถนะวิชาชีพด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม บทบาททีม ความเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีมและความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยกิจกรรมการมอบหมายกรณีศึกษา และการเยี่ยมบ้านเป็นรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวิชาชีพ ทำให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับวิชาชีพอื่น เกิดการเรียนรู้ในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ความรับผิดชอบตามสาขาวิชาชีพ การเคารพสาขาวิชาชีพอื่น การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ การสื่อสารกับผู้ร่วมและผู้รับบริการที่มีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สายฝนและคณะ และรัชณี และคณะ

เมื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะสหวิชาชีพ ก่อน - หลังการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพ พบว่า ระดับสมรรถนะสหวิชาชีพก่อน และหลังการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพ สอดคล้องกับการศึกษาของ อติญาณ์ และคณะ และชญญมลและคณะ และ รัชณี และคณะ และ ธวัชชัยและคณะ ซึ่งทำการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพโดยจัดให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างนักศึกษายาบาลร่วมกับวิชาชีพอื่น ได้แก่ กายภาพ เภสัชกร แพทย์แผนไทย สาธารณสุข ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีสมรรถนะสหวิชาชีพเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพไปใช้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะสหวิชาชีพ นักศึกษาในการเรียนรู้การทำงานร่วมกับวิชาชีพที่มีสุขภาพโดยการฝึกปฏิบัติงานร่วมกัน
2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพในสาขาสุขภาพวิชาชีพอื่นๆ เช่น กายภาพ เภสัชกร แพทย์แผนไทย

บรรณานุกรม

- ชนัดดา พลอยล้อมแสง, ชญานิชษฐ์ สีหนาท, ดุสิตา ไชยธรรม. (2563). ผลลัพธ์และผลประโยชน์ของการเรียน การสอนรวมสหวิชาชีพ. *วารสารเภสัชศาสตร์อีสาน*. 16(3). 1-14.
- ดารุณี จงอุดมการณ์. (2558). *การพยาบาลสุขภาพครอบครัว: แนวคิดทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ใน ครอบครัวระยะวิกฤต* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธัญมถ สุรียานิมิตสุข, ทศยรัตน์ รื่นเรือง, เอกพจน์ สืบญาติ. (2563). ผลการจัดการเรียนการสอนแบบสห วิชาชีพ (IPE) เรื่องการส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ปกติต่อสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบสห วิชาชีพ. *วารสารพยาบาลตำรวจ*. 12(2). 380-387.
- ธวัชชัย ยืนยาว, จุฬารัตน์ หัวหาญ, วรรณภา พรหมศวร. (2564). การศึกษาผลของการจัดการศึกษาแบบสห วิชาชีพเรื่องอาหารสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนในนักศึกษาอุดมศึกษา จังหวัดสุรินทร์. *วารสารพยาบาล บรมราชชนนี สุพรรณบุรี*. 4(2). 23-36.
- ปรัชญา พุมอทัยวิรัตน์. (2563). การจัดการศึกษาแบบสหวิชาชีพ. *วารสารราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์*. 2(4). 12- 28.
- แพทยสภา. (2555). *เรื่องเกณฑ์ความรู้ความสามารถในการประเมินเพื่อรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบ วิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2555*. แหล่งที่มา https://www.tmc.or.th/file_08062012.pdf สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2563.
- รัชณี ผิวผ่อง, อิสยา จันทรวิทยานุชิต, มยุรี เก่งเกตุ และคณะ. (2564). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบสห วิชาชีพโดยการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคเรื้อรัง. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี*. 32(1). 150-170.
- วณิชา ชื่นกองแก้ว. (2561). *การศึกษาแบบสหวิชาชีพ*. ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:พี.เอ ลีฟวิ้ง จำกัด.
- สุรียา ฟองเกิด และ ศุภรา หิমানันโต. (2559). *การพยาบาลครอบครัว*. ชลบุรี : วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี.
- สำนักการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข. (2557). *เกณฑ์คุณภาพงานเยี่ยมบ้าน*. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สายฝน สฤชติกุล, ปลื้มจิต โชติกะ, นิชชา ทิพย์วรรณ. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมระหว่างวิชาชีพในการให้บริการสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังผ่านการเยี่ยมบ้านของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์และนักศึกษาเภสัชศาสตร์. *วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ*. 7(2). 101-112.
- สภาการพยาบาล. (2552). ประกาศสภาการพยาบาลเรื่อง สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอกสาขาพยาบาลศาสตร์ หลักสูตรฝึกอบรมการพยาบาลขั้นสูงระดับวุฒิบัตรและได้รับวุฒิบัตร/หนังสืออนุมัติแสดงความชำนาญเฉพาะทางการพยาบาลและผดุงครรภ์ และการพยาบาลเฉพาะทางสาขาพยาบาลศาสตร์. แหล่งที่มา <https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/004.pdf> สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2563.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2564). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21. *คุรุสภาวิทยาจารย์*. 2(1). 1-15.
- สรญา แก้วพิบูลย์. (2561). *เวชศาสตร์ครอบครัวและชุมชน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครราชสีมา: สำนักวิชาแพทยมหาวิทาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- อติญาณ ศรีเกษตรริน, อัจฉราวดี ศรียะศักดิ์, วารุณี เกตุอินทร์ และคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิชาชีพในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน. *วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล*. 35(2). 140-152.
- Gilbert, J.H., Yan, J., & Hoffman, S.J. (2010). A WHO report: framework for action on interprofessional education and collaborative practice. *Journal of Allied Health*. 39(Suppl1). 196-197.
- World Health Organization. (2010). *Framework for action on interprofessional education and collaborative practice*. Retrieved from http://www.who.int/hrh/nursing_midwifery/en/ April 13, 2022.